

Kobberfunn i Alta

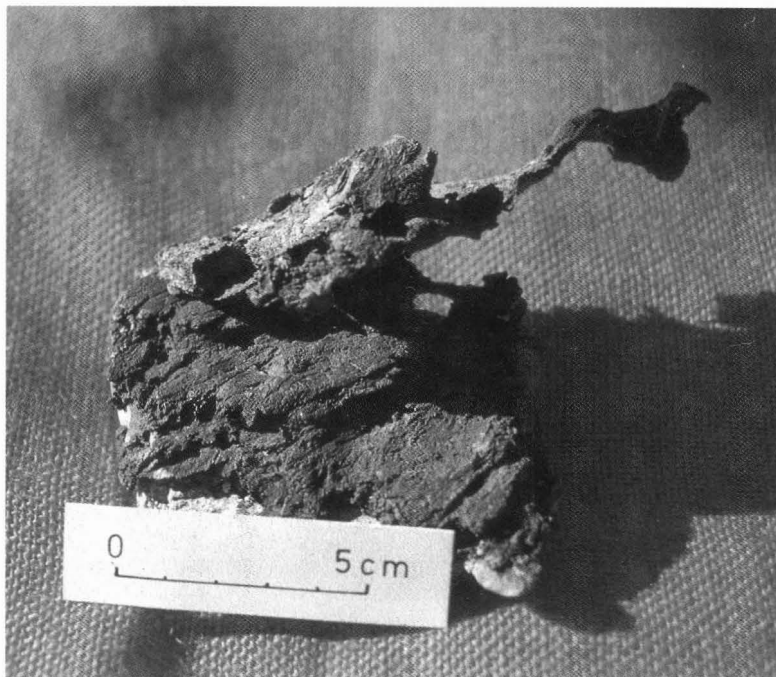
Av Per Bøe

I 1832 var bergmester i nordenfjeldske distrikt Henrik Christian Strøm på embedsbesøk til Kåfjord Kobberverk i Alta, som på det tidspunktet hadde vært i drift noen få år. Året etter ga han en utførlig omtale av Verket og flere interessante forhold knyttet til dette i tidsskriftet «Magazin for Naturvidenskaberne». Av spesiell interesse er omtalen av et funn av naturlig dannet kobber på det høyeste fjellpartiet mellom Altafjorden og Kvænangenfjorden. Funnet var trolig et resultat av en relativt omfattende skjerpning som fant sted i området før, - særlig etter, oppstarten av Kåfjord Kobberverk.

Strøm oppgir vekta av prøven til over 20 pund, tilsvarende omtrent 10 kg. Den hang så vidt fast i kvartsglimmerskifer. Det er neppe sannsynlig at hele prøven besto av kobber, men forholdet kobber/sidestein vet vi ikke noe om. Strøm beholdt selv en liten bit av prøven, en indikasjon på at han selv virkelig så prøven og går god for de opplysninger som gis i artikkelen. Etter som det var engelske interesser som sto bak Kåfjord Kobberverk ble prøven skipet til England og må vel ansees som tapt.

Store prøver av naturlig gedigent kobber er sjeldne, og det skulle gå mange år før det igjen ble gjort et vesentlig kobberfunn i området. I 1995 nærmest snublet det turgående ekteparet Karin og Micit Ivanowitz over gedigent kobber i ulendt terreng i Vassbotndalen som er bumarka for den vakre bygda Talvik i Altafjorden. Også denne prøven hang fast i bergart, i dette tilfellet en stor blokk av av grønnskifer, opprinnelig en undersjøisk avsetning av vulkansk aske.

Prøven veier 635 gram, og kobber utgjør anslagsvis 60 % av prøvens volum. Selve kobberdelen er grovt sett plateformet og bøyd i en U-

form etter utvitringen fra grønnskiferen. Kobberet gir inntrykk av å være dannet i forbindelse med en breksiering (naturlig oppknusing) av grønnskiferen. Overflata er naturlig brunfarget. Krystallformer så vel som dendrittisk utvikling mangler.

Funnområdet er en storsteinet ur som sannsynligvis er dannet ved en urasning av et større fjellparti. Det er derfor ingen tvil om at kobberprøven er stedegen. Regionalt ligger området innenfor et bredt belte av gamle, prekambriske bergarter med alder omtrent 1800 millioner år. Dominerende bergarter er omdannede undersjøiske, basaltiske lavaer (grønnstein), vulkanske askeavsetninger (grønnskifer), sandsteiner og dolomitt. Dette er Raipasgruppen med en rekke kjente kobberforekomster, de fleste er små.

Gedigent kobber dannes vanligvis i naturen ved sekundære prosesser, på bekostning av eksisterende kobbermineraliseringer. Men kobber kan også dannes primært ved basaltisk vulkanisme, kanskje er det et slikt tilfelle vi har å gjøre med i Talvik.